नहि केवलशौर्य्येण तापत्याभिजनेन च। जयेद्ब्राह्मणः कश्चिद्भूमिं भूमिपतिः क्वचित्।
तस्मादेवं विजानीहि कुरूणां वंशवर्द्धन। ब्राह्मणप्रमुखं राज्यं शक्यं पालयितुं चिरं। १५१५
इत्यादिपर्व्वणि चैत्ररथपर्व्वणि गन्धर्व्ववाक्ये सप्तत्यधिकशततोऽध्यायः॥ १७०॥
॥ अर्जुन उवाच॥ तापत्य इति यद्वाक्यमुक्तवानसि मामिह। तदहं ज्ञातुमिच्छामि तापत्यार्थविनिश्चयं।
तपती नाम का चैषा तापत्या यत्कृते वयं। कौन्तेया हि वयं साधो तत्त्वमिच्छामि वेदितुं।
॥ वैशम्पायन उवाच॥ एवमुक्तः स गन्धर्व्वः कुन्तीपुत्रं धनञ्जयं। विश्रुतं त्रिषु लोकेषु श्रावयामास वै कथां।
॥ गन्धर्व्व उवाच॥ हन्त ते कथयिष्यामि कथामेतां मनोरमां। यथावदखिलां पार्थ सर्व्वबुद्धिमतां वर।
उक्तवानस्मि येन त्वां तापत्य इति यद्वचः। तत्तेऽहं कथयिष्यामि शृणुष्वैकमना भव। १५२०
य एष दिवि धिष्ण्येन नाकं व्याप्नोति तेजसा। एतस्य तपतो नाम बभूव सदृशी सुता।
विवस्वतो वै देवस्य सावित्र्यवरजा विभो। विश्रुता त्रिषु लोकेषु तपती तपसा युता।
न देवी नासुरी चैव न यक्षी नच राक्षसी। नाप्सरा नच गन्धर्व्वी तथा रूपेण काचन।
सुविभक्ताऽनवद्याङ्गी स्वसितायतलोचना। स्वाचारा चैव साध्वी च सुवेशा चैव भामिनी।
न तस्याः सदृशं किञ्चित्त्रिषु लोकेषु भारत। भर्त्तारं सविता मेने रूपशीलगुणश्रुतैः। १५२५
सम्प्राप्तयौवनां पश्यन्देयां दुहितरन्तु तां। नोपलेभे ततः शान्तिं सम्प्रदानं विचिन्तयन्।
अथर्क्षपुत्रः कौन्तेय कुरूणामृषभो बली। सूर्य्यमाराधयामास नृपः सम्वरणस्तदा।
अर्घ्यमाल्योपहाराद्यैर्गन्धैश्च नियतः शुचिः। नियमैरुपवासैश्च तपोभिर्व्विविधैरपि।
शुश्रूषुरनहंवादी शुचिः पौरवनन्दनः। अंशुमन्तं समुद्यन्तं पूजयामास भक्तिमान्।
ततः कृतज्ञं धर्म्मज्ञं रूपेणासदृशं भुवि। तपत्याः सदृशं मेने सूर्य्यः सम्वरणं पतिं। १५३०
दातुमैच्छत्ततः कन्यां तस्मै सम्वरणाय तां। नृपोत्तमाय कौरव्य विश्रुताभिजनाय च।
यथा हि दिवि दीप्तांशुः प्रभासयति तेजसा। तथा भुवि महीपालो दीप्त्या सम्वरणोऽभवत्।
यथाऽर्चयन्ति चादित्यमुद्यन्तं ब्रह्मवादिनः। तथा सम्वरणं पार्थ ब्राह्मणावरजाः प्रजाः।
स सोममतिकान्तत्वादादित्यमतितेजसा। बभूव नृपतिः श्रीमान्सुहृदां दुर्हृदामपि।
एवंगुणस्य नृपतेस्तथावृत्तस्य कौरव। तस्मै दातुं मनश्चक्रे तपतीं तपनः स्वयं। १५३५
स कदाचिदथो राजा श्रीमानमितविक्रमः। चचार मृगयां पार्थ पर्व्वतोपवने किल।
चरतो मृगयां तस्य क्षुत्पिपासासमन्वितः। ममार राज्ञः कौन्तेय गिरावप्रतिमो हयः।
स मृताश्वश्चरन् पार्थ पद्भ्यामेव गिरौ नृपः। ददर्शासदृशीं लोके कन्यामायतलोचनां।
स एक एकामासाद्य कन्यां परबलार्दनः। तस्थौ नृपतिशार्दूलः पश्यन्नविचलेक्षणः।
स हि तां तर्क्कयामास रूपतो नृपतिः श्रियं। पुनः सन्तर्क्कयामास रवेर्भ्रष्टामिव प्रभां। १५४०
वपुषा वर्चसा चैव शिखामिव विभावसोः। प्रसन्नत्वेच कान्त्याच चन्द्ररेखामिवामलां।
गिरिपृष्ठे तु सा यस्मिन् स्थिता स्वसितलोचना। विभ्राजमाना शुशुभे प्रतिमेव हिरण्मयी।